

Yvonne Gerridzen

Blink Educatie

Contact: yvonnegerridzen@blinkeducatie.nl

Gemotiveerd lezen in PLOT26

[...]

Ik verwacht de documenten zo spoedig mogelijk.

Met vriendelijke groet,

R.M. Knoops

Officier van Justitie district Noord-West

En ‘verstuur’. Wat een gedoe, een e-mail schrijven alsof je iemand bent die nooit fouten maakt. En nou afwachten. Het moet lukken. Als ik geen hulp had gehad, was het zeker niet gelukt.

Tim zit al de hele middag in de keuken. Iedere auto die voorbij komt, bekijkt hij van achter het gordijn. Ik word helemaal gek van hem. De hele stad is naar hem op zoek, maar op deze manier ga ik er aan onderdoor. Nog één dag en dan zet ik hem buiten. Dan heb ik gedaan wat ik kon.

Waar ben ik aan begonnen, ik ken mezelf niet terug. Normaal kom ik voor mezelf op, maar nu durf ik Tim, een jongen die ik al twee jaar niet meer gezien heb, niet eerlijk te vertellen dat ik het niet meer trek. Ik doe dingen waarvan ik mezelf gezworen had dat ik die nooit meer zou doen, zeker niet nu ik eindelijk mijn droombaan heb. Dit is echt het laatste dat ik voor hem kan doen.

‘Pieuw’ in het hoekje van m’n monitor staat dat ik een mailtje heb ontvangen van Bas Gerrits. Pfff, zou het gelukt zijn? Of hang ik... Met trillende vingers beweeg ik mijn muis naar m’n e-mail. ‘Geachte heer Knoops,...’ Gespannen lees ik de mail door. Het is gelukt! Wat een sufferd. Snel ga ik naar de bijlage. Tien documenten. De politie heeft het hele dossier doorgestuurd!

“Tim, nou ik heb het! Ik weet het! Ik heb alles gelezen! Jij kan het niet gedaan hebben. Hier! Kijk!” Ik laat het schema zien dat ik heb gemaakt.

“Wat bedoel je? Wat heb je gedaan dan?”

Tja, wat heb ik gedaan. Ik kijk op mijn horloge. Een uur heb ik erover gedaan om alles te lezen. Geen letter heb ik overgeslagen, ik heb aantekeningen gemaakt, belangrijke woorden opschreven, dingen doorgestreept, pijlen getrokken en dat terwijl er op school altijd gezegd werd dat ik me niet kon concentreren en dat het jammer was dat mijn leesniveau onder de maat was. Ik heb een heel dossier van tien documenten doorgespit en nou weet ik het zeker, Tim is onschuldig!

Als leerlingen zo ver zijn in dit verhaal hierboven, willen ze nog maar één ding: ze willen weten wie de moord gepleegd heeft. Daar komen ze achter als ze ook het dossier gaan lezen dat Caja gehackt heeft. Het overvolle politiedossier met diverse soorten documenten blijkt geen probleem te zijn voor de meeste jeugdige lezers. Wat gebeurt er in deze lessen en hoe gaat het in z'n werk?

In een serie van negen achtereenvolgende lessen maken leerlingen, via een film en een fictietekst van circa 20 bladzijden, kennis met Tim die verdacht wordt van een moord. De eerste activiteit is het bekijken van vijf getuigenverklaringen, waarvan één gedeeltelijk gelogen blijkt. Aantekeningen maken, non-verbaal gedrag signaleren, samen overleggen, conclusies trekken en die conclusies mailen naar contactpersoon Caja zijn de eerste taken. Caja kan een politiedossier hacken, maar dan moeten de leerlingen haar wel helpen door een perfecte, formele brief te schrijven aan de recherche. Tussendoor worden enkele moeilijke woorden uitgelegd op het *digibord* met tekst, beeld en film. De beste brief – docent beoordeelt en geeft later feedback – maakt kans op extra informatie. Als het allemaal lukt – dat is helemaal niet zeker aan het begin – kan de contactpersoon de hand leggen op een heus politiedossier, boordevol relevante informatie. Onder tijdsdruk (het dossier is beperkte tijd in te zien) verzamelen de leerlingen de informatie waarmee ze uiteindelijk een reconstructie kunnen maken.

Het lezen van het dossier geeft een fraaie inkijk in leesgedrag.

- Leerlingen duiken vrijwel direct in het dossier en omdat ze in groepjes werken, willen ze graag de andere groepjes voor zijn.
- Sommigen gaan eerst bladeren, anderen beginnen meteen minutieus tekst voor tekst te lezen. Oftewel: de leerlingen kiezen een strategie die hen het beste lijkt te passen.
- Voorzitters van groepjes zijn vaak zo bijdehand dat ze meteen leestaken verdelen.
- Leerlingen gaan aantekeningen maken in de kantlijn, op een los papier of gaan onderstrepen. Sommige leerlingen maken foto's van de teksten.
- Na een flinke tijd gelezen te hebben, ontstaat er overleg over de inhoud en over de volgende stappen.
- Goed samenwerkende groepjes proberen conclusies te trekken.

Wat in deze les bereikt wordt, is dat leerlingen ongemerkt kennismaken met een aan-

tal manieren om te lezen ('scannend', 'grondig'...) en met leesstrategieën ('voor', 'tijdens', 'na', 'informatie verwerken'...), waar ze in andere cursussen mee aan de slag gaan. Een tweede belangrijke punt dat leerlingen bereiken, is dat ze een voor hen vreemd samenraapsel van teksten vaak zonder problemen weten te verwerken. De bewustwording dat dat gelukt is, geeft veel leerlingen op dat moment vertrouwen en plezier in lezen. Tot slot ontstaat een zelfstandige, actieve leeshouding: leerlingen bepalen zelf – vaak intuïtief – hoe ze de informatieverwerking gaan aanpakken. Differentiatie krijgt hierdoor een andere dimensie.

Uitgangspunten van Lezen in de methode PLOT26

De bewustwording van leerlingen dat ze goede lezers kunnen worden, helpt hen uitdagende teksten te lijf te gaan. Zo wordt de basis gelegd: leerlingen merken dat goed lezen helpt bij de omgeving begrijpen en dat veel en goed lezen normaal is. Daardoor kunnen leerlingen steeds moeilijkere teksten aan en komen ze makkelijker op examen-niveau. De opbouw 'van lezen waar je zin in hebt' tot en met 'lezen voor het examen' is gebaseerd op motivatie en groei:

- Leerlingen ontdekken in de verhalen en cursussen dat lezen een leuke en nuttige activiteit kan zijn. Ze mogen teksten kiezen die ze zelf interessant en uitdagend vinden en ze leren teksten te bekijken vanop een afstand (wat maakt een tekst nu eigenlijk moeilijk?).
- Leerlingen reflecteren op wat voor lezer ze zijn en op welk niveau ze zitten. De leesmotor (<https://www.youtube.com/watch?v=LAQPtdFiUUU>) maakt inzichtelijk dat 'voorkennis', 'kennis van moeilijke woorden' en 'een steeds betere lezer worden' samenhangen. Word je een betere lezer, dan heb je daar ook wat aan bij andere vakken. In vervolgcursussen ontdekken leerlingen hoe ze zelf lezen en hoe ze daar verbetering in kunnen krijgen.
- Lezen is verweven doorheen de hele methode. In alle verhalen en in cursussen door alle leerjaren heen lezen leerlingen veel en steeds moeilijkere teksten. Ze maken uiteindelijk zoveel leeskilometers dat ze een getraind lezer worden voor wie examenteksten prima te doen zijn.

Het belangrijkste is dat leerlingen enthousiast worden en dat ze op het puntje van hun stoel gaan zitten. Om dat te bereiken, wordt altijd het volgende nagestreefd:

- leerlingen moeten maximaal gemotiveerd worden;
- leerlingen moeten een doel hebben om iets te doen;
- leerlingen mogen hun eigen aanpak/strategie/onderwerp kiezen;
- we sturen aan op reflectie naderhand: wat hebben we nu eigenlijk gedaan en wat hebben we geleerd?

Leerdoelen worden zo soepeler en ontspannener behaald. De bewustwording daarvan roepen we overigens nadrukkelijk op in afrondende PLOT-lessen. Anders komen er reacties als deze van een fantastische flapuit die, in het begin van het ontwikkeltraject van PLOT26, een van de ontwikkelaars tijdens de dossierles waarschuwde na heel hard gewerkt te hebben: “Mevrouw, we vinden dit heel leuk, we willen altijd wel zo les. Maar weet u wel, dit heeft niks met Nederlands te maken !!!!”

Ronde 8

Bart Devos
IVV Sint-Vincentius, Gent
Contact: bart.devos@ivv-gent.be

Storyboarding en leren presenteren

1. Inleiding

Als we onze leerlingen een presentatie laten geven, kiezen we in onze opdrachten vaak voor een ‘logische wetenschappelijke structuur’, net zoals we bij schrijfoopdrachten verwachten dat een vaste tekststructuur wordt gebruikt. De leerlingen brengen dan een opsomming van naakte feiten. Dat is vaak ook het probleem bij presentaties: de leerlingen sommen letterlijk uit het hoofd geleerde feiten op; de samenhang gaat daarbij verloren. Voor het publiek is zo’n presentatie heel saai. Mensen luisteren in het algemeen veel liever naar een goede verteller dan naar iemand die feiten opsomt. We zeggen leerlingen daarom ook vaak dat ze meer ‘verhaal’ in hun presentatie moeten brengen.

Samen met een masterstudente van de UGent, probeerden we om de leerlingen daarvoor een hulpmiddel te geven. *Storyboards*, de techniek die bij animatiefilms wordt gebruikt om het verhaal vorm te geven, bleek ook in een klascontext uiterst bruikbaar te zijn om leerlingen aan te leren een gestructureerd verhaal te brengen.

2. De presentatie als verhaal

Verhalen vertellen is het fundament van menselijke communicatie. We vertellen elkaar dagelijks talrijke verhalen en de meesten onder ons hebben geen enkel probleem om die verhalen op een logische manier te brengen en te structureren. Maar eenmaal dat verhaal in een presentatievorm moet worden gegoten, blijkt dat vaak veel moeilijker te zijn. Toch is een presentatie geven vergelijkbaar met een verhaal vertellen: er moet aandacht zijn voor de structuur, zodat het publiek je kan volgen. De noden van het